

INFOBLAD IMPULS LOKAAL BODEMBEHEER 2012

1. Wat houdt de Impuls Lokaal Bodembeheer in?

De Impuls Lokaal Bodembeheer (ILB) is een impulsregeling vanuit het ministerie van Infrastructuur en Milieu (I&M). Deze impuls is bedoeld om decentrale overheden te ondersteunen bij het vormgeven van lokaal en regionaal bodembeleid. Het bijzondere aan de ILB is dat het geen subsidiegeld biedt, maar adviesvouchers. Een deskundige adviseur komt uw organisatie en regio daadwerkelijk ondersteunen. De term 'Impuls' wordt gebruikt omdat de adviseur niet al het werk kan en zal doen. Eigen inzet van de organisatie is noodzakelijk om tot een effectieve inzet en eventuele producten te komen. De adviseur heeft een ondersteunende en aanjagende functie die van inhoudelijke en/of procesmatige aard kan zijn, afhankelijk van uw behoefte aan ondersteuning.

In de periode 2009 t/m 2011 is deze vorm van ondersteuning succesvol ingezet voor de implementatie van het Besluit bodemkwaliteit. Voor 2012 heeft het ministerie van I&M een budget van €700.000,= beschikbaar gesteld om decentrale overheden te ondersteunen bij de volgende thema's:

- Benutten van ecosysteemdiensten bij gebiedsontwikkelingen
- Implementatie van beleid voor de ondergrond
- Verbeteren opdrachtgeverschap en handhaving in het kader van het Besluit bodemkwaliteit

Per thema vindt u in dit informatieblad een toelichting over de betekenis en mogelijkheden in het kader van de ILB 2012.

2. Waarom is voor deze thema's gekozen?

Sinds het Besluit bodemkwaliteit – waar de eerste ILB ronde op was gericht – hebben de ontwikkelingen in beleid en in de regio's niet stilgestaan. Het bodembeleid verbreedt en verdiept zich, mede door intensiever gebruik van de bodem. Er wordt aansluiting gezocht bij de ruimtelijke ordening. Maatschappelijke opgaven komen centraal te staan en beleid voor de ondergrond (bijvoorbeeld voor de ordening van de ondergrond, bodemenergie en gebiedsgericht grondwaterbeheer) wordt op steeds meer plaatsen in Nederland noodzakelijk.

Het Convenant Bodemontwikkelingsbeleid en aanpak spoedlocaties en het bijbehorende Uitvoeringsprogramma onderstrepen deze verbreding en verdieping van het bodembeleid. Het ministerie van I&M heeft de "Ecosysteemdienstenbenadering" verder uitgewerkt om in te zetten als beleidsinstrument. Een nieuwe Omgevingswet, waarin ook het bodembeleid wordt opgenomen, is in de maak en er wordt efficiëntie en samenwerking gezocht via RUD's. Tot slot is in 2011 het Besluit bodemkwaliteit geëvalueerd. Hieruit zijn verbeterpunten naar voren gekomen, o.a. op het gebied van professioneel opdrachtgeverschap, toezicht en handhaving.

Op al deze bovengenoemde ontwikkelingen zitten de overheden in een vergelijkbare positie als bij de introductie van het Besluit bodemkwaliteit: steeds meer overheden zijn zich ervan bewust dat het oppakken van deze onderwerpen grote (ook financiële) voordelen biedt. Maar er is wel behoefte aan concrete kennis en begeleiding om met deze thema's aan de slag te gaan.

3. Wie kunnen gebruik maken van de Impuls Lokaal Bodembeheer?

Alle decentrale overheden (gemeenten, provincies, waterschappen, milieu- en omgevingsdiensten, RUD's en overige regionale samenwerkingsverbanden van overheden) die aan de slag zijn, of aan

de slag willen met één of meer van de genoemde thema's van de ILB 2012, kunnen gebruik maken van de ILB. Hiervoor is het wel nodig dat u een aanvraag indient (zie hiervoor vraag 5).

4. Op hoeveel uren ondersteuning kan ik rekenen?

De hoeveelheid adviesuren die wij per aanvrager kunnen toekennen is afhankelijk de totale hoeveelheid aanvragen en de beschrijving van de door uw gevraagde ondersteuning bij uw aanvraag. Ook de omvang van een regionale samenwerking zal een rol spelen bij het toekennen van de adviesuren. Naar verwachting wordt er tussen de 40 en 160 uur ondersteuning per aanvraag toegekend. Wat deze ondersteuning zoal betekent, vindt u bij de toelichting per thema.

5. Hoe kan ik meedoen aan de ILB 2012?

Om mee te doen aan de ILB 2012, moet u een aanvraag indienen. Wij streven er naar om per 15 maart aanstaande een online aanmeldformulier beschikbaar te stellen via onze website:

www.bodemplus.nl. Via onze digitale nieuwsbrief zullen wij u hier nader over informeren.

De inschrijfperiode zal 2 maanden bedragen, zodat regio's genoeg tijd hebben voor de benodigde afstemming om een gezamenlijke aanvraag in te dienen.

Bij de aanvraag verzoeken wij u om een kort Plan van Aanpak mee te sturen, waarin de volgende aspecten aan bod moeten komen:

- Op welk thema wilt u ondersteuning?
- Uw doelstelling voor deelname aan de ILB 2012. Wat wilt u bereikt hebben met de ILB in december 2012?
- Een omschrijving van de door u gewenste ondersteuning: op proces, inhoud of beide, met een zo concreet mogelijke beschrijving wat u daarbij van een adviseur verwacht.
- Een omschrijving van de activiteiten die u zelf (of in regioverband) uitvoert, vergezeld van een realistische, haalbare planning.
- Een omschrijving van de betrokken regionale partners en hun bijdrage aan het einddoel en/of deelname aan de ILB 2012.

Het Plan van Aanpak is van belang om de hoeveelheid toe te kennen adviesuren te bepalen en om de meest geschikte adviseurs aan de aanvragers te koppelen. Wanneer de totale hoeveelheid aanvragen de ILB capaciteit overschrijdt, beoordelen wij op basis van de Plannen van Aanpak welke aanvragers een adviseur toegewezen krijgen. Hierbij wordt onder andere gekeken naar de haalbaarheid (in relatie tot de planning) van de doelen, de eigen inzet en de impact die de ILB ondersteuning op de regio kan hebben en als voorbeeldfunctie voor andere overheden kan dienen. Wilt u op meerdere thema's ondersteuning, dan verzoeken wij u om hier aparte aanvragen voor in te dienen.

6. Wanneer gaat de ILB 2012 van start en tot hoe lang is de looptijd?

Wij streven er naar om per 15 maart aanstaande een online aanmeldformulier beschikbaar te stellen via onze website: www.bodemplus.nl. Vervolgens heeft u twee maanden de tijd om een aanvraag in te dienen. Houdt hiervoor onze website en nieuwsbrief in de gaten. Het werven en selecteren van de ILB adviseurs loopt parallel aan deze aanvraagperiode. Wij verwachten dat zij per juni 2012 daadwerkelijk ingezet kunnen worden. De ILB 2012 eindigt op 31 december 2012. Na deze datum kunt u geen gebruik meer maken van de toegekende adviesuren.

Thema Ecosysteemdiensten

1. Wat zijn ecosysteemdiensten?

Ecosysteemdiensten (ESD) zijn de baten die we als mens hebben van het natuurlijk systeem. Ze worden verdeeld in producerende diensten (zoals voedsel, drinkwater, energiegewassen), regulerende diensten (zoals klimaatregulatie en waterberging) en culturele diensten (zoals recreatie). Door ecosysteemdiensten te benutten wordt het mogelijk om een duurzame gebiedskwaliteit te realiseren en kosten te besparen. Enkele voorbeelden uit de praktijk zijn: met minder geld toch een aantrekkelijk bedrijventerrein ontwikkelen, met minder kosten voor kunstmest en gewasbeschermingsmiddelen een hogere opbrengst realiseren, beheersing van de waterkwantiteit koppelen aan het verbeteren van de waterkwaliteit.

2. Wat kan ik met het thema ecosysteemdiensten binnen de ILB 2012?

Met de ecosysteemdienstenbenadering wordt het mogelijk om een duurzame gebiedskwaliteit te realiseren en kosten te besparen. Binnen de ILB 2012 kunt u ondersteuning krijgen bij het in de praktijk brengen van de ecosysteemdienstenbenadering. Hiervoor is door het Ministerie van I&M en AgentschapNL een methodiek ontwikkeld op basis van een aantal pilotprojecten. De ondersteuning van een ILB adviseur kan hierbij bestaan uit:

- Het ontdekken van de baten, de besparingen en opbrengsten van het natuurlijk kapitaal van ecosysteemdiensten bij (toekomstige) gebiedsontwikkelingen. Oftewel: wat kunnen ecosysteemdiensten u opleveren?
- Het betrekken van de juiste partijen bij de ecosysteembenadering.
- Het inbrengen van kennis over ecosysteemdiensten en kennis en ervaring met de beschikbare instrumenten op het gebied van ecosysteemdiensten.
- Het opzetten van een businesscase voor de ontwikkeling van een gebied.
- Het opnemen van beleid voor ecosysteemdiensten in een (bodembeheer)nota of gebiedsvisie.

3. Waar vind ik meer informatie over het thema ecosysteemdiensten?

- *Ecosysteemdiensten in de praktijk van duurzaam bodembeheer & gebiedsontwikkeling. De Triple-O aanpak.* Zie www.bodemplus.nl

Thema Ondergrond

1. Wat houdt het thema ondergrond in?

In het Convenant Bodemontwikkelingsbeleid en spoedlocaties zijn afspraken gemaakt over de verbreding en verdieping van het bodembeleid. Hiermee wordt bedoeld: de ontwikkeling naar een meer samenhangend beleid voor (een duurzaam gebruik van) de ondergrond. Een belangrijk element hierin is het maken van integrale ruimtelijke afwegingen van activiteiten en belangen in de boven- en ondergrond en het zoeken naar evenwicht tussen benutten en beschermen van de kwaliteiten (chemisch, fysisch en biologisch) van de ondergrond en het grondwater wat daar deel vanuit maakt.

2. Wat kan ik met het thema ondergrond binnen de ILB 2012?

De algemene doelstelling is om decentrale overheden te ondersteunen bij het implementeren van beleid voor de ondergrond. Om dit te concretiseren is binnen de ILB 2012 een aantal subthema's benoemd waarop u ondersteuning kunt krijgen:

- Kennisinbreng over de ondergrond: Wat heeft de ondergrond mij te bieden?
- Advies en ondersteuning bij het opzetten van een proces om te komen tot een visie voor de ondergrond, met betrokkenheid en inbreng van belanghebbenden binnen en buiten de eigen organisatie.
- Advies over het gebruik van ondersteunende instrumenten, zoals 'Plannen met de ondergrond' en 'Bodemambities'.
- Ondersteuning bij de vertaling van een visie op de ondergrond naar ruimtelijke plannen en/of concreet beleid, zoals de aanpak van gebiedsgericht grondwaterbeheer en beleid voor bodemenergie.

3. Waar vind ik meer informatie over het thema ondergrond?

- Ondergrond
  - <http://www.agentschapnl.nl/onderwerp/duurzaam-gebruik-van-de-ondergrond>
  - <http://www.agentschapnl.nl/onderwerp/project-ondergrond>
  - <http://www.expertisenetwerkbodemenondergrond.nl/voorpagina.asp?id=voorpagina>
- Gebiedsgericht grondwaterbeheer:
  - <http://www.agentschapnl.nl/onderwerp/project-gebiedsgericht-grondwaterbeheer>
  - <http://www.grondwatercollectief.nl/>
- Bodemenergie:
  - <http://www.agentschapnl.nl/onderwerp/warmte-koude-opslag>
  - <http://www.agentschapnl.nl/onderwerp/samenwerkingsprogramma-wko-swko>
  - <http://www.meermetbodemenergie.nl/>

Thema Professioneel opdrachtgeverschap, toezicht en handhaving

1. Wat houdt het thema professioneel opdrachtgeverschap, toezicht en handhaving in?

Uit de evaluatie van het Besluit bodemkwaliteit is gebleken dat de rol van de opdrachtgever van grote invloed is op de kwaliteit van de uitvoering en daarmee op de inspanningen die het bevoegd gezag moet doen in termen van toezicht en handhaving. Het komt vaak voor dat overheden opdrachten verlenen waarbij de zorg voor een goede behandeling van de vrijkomende en toe te passen grondstromen onvoldoende is geborgd. Ook sluiten opdrachten nog onvoldoende aan bij het Besluit bodemkwaliteit en/of de doelstellingen van het lokaal of regionaal vastgestelde beleid. Het is het nodig toezicht en handhaving te verbeteren, door efficiënter te werken en meer te focussen op risicovolle situaties, bevordering van naleefgedrag en een gelijk speelveld voor overheden en ondernemers. Er is op dat gebied veel winst te halen, onder andere door regionale samenwerking en het maken van een goede handhavingsstrategie. Met de ILB 2012 wordt aan regio's (samenwerkende overheden of milieu/-omgevingsdiensten) de kans geboden om dit aspect van een goede implementatie van het Besluit bodemkwaliteit op te pakken.

2. Wat kan ik met het thema professioneel opdrachtgeverschap, toezicht en handhaving binnen de ILB 2012?

Binnen de ILB 2012 kunt u de volgende ondersteuning krijgen bij de verbetering van professioneel opdrachtgeverschap en handhaving van het Besluit bodemkwaliteit:

- Inbreng van kennis over 'professioneel opdrachtgeverschap' in het kader van het Besluit bodemkwaliteit, zoals doorvoering van het lokale beleid in de bestekken, het opstellen van grondstromencoördinatie.
- Procesondersteuning bij het leggen van goede verbindingen en het maken van afspraken tussen verschillende afdelingen: beleid, vergunningverlening, toezicht, handhaving en eventuele andere (uitvoerende) afdelingen.
- Ondersteuning bij het opstellen en implementeren van een (regionaal afgestemde) handhavingsstrategie voor het bodembeleid, afgestemd op de kenmerken, risico's, het naleefgedrag en de beschikbare middelen binnen uw regio
- Procesbegeleiding bij regionale samenwerkingsinitiatieven op het gebied van toezicht en handhaving en opdrachtgeverschap.

3. Waar vind ik meer informatie over professioneel opdrachtgeverschap en toezicht en handhaving?

- *Handreiking Starten met handhaving Bbk.* Zie: www.bodemplus.nl
- *Tips vanuit de ILB: toezicht, handhaving, opdrachtgeverschap.* Zie www.bodemplus.nl